

Ortaokul Öğrencilerinin “Kültür” Algılarının Sanat Temelli Sosyal Bilgiler Derslerinde Geliştirdikleri Yaratıcı Yazma Ürünlerine Dayalı Olarak İncelenmesi

Investigation of Secondary School Students' Perceptions of “Culture” Based on Creative Writing Products Developed in Art-Based Social Studies Lessons

Tuğba SELANİK AY

Prof. Dr. ◆ Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü ◆ tsay.aku.edu.tr ◆ ORCID: 0000-0003-1368-052X

Zehra SAMSA

Doktora Öğrencisi ◆ Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü ◆ samsazehra@gmail.com ◆ ORCID: 0009-0000-4151-7418

Özet

Sosyal Bilgiler dersi öğrencilerde yaratıcı yazma becerilerini geliştirmeye uygun bir derstir. Yaratıcı yazma çalışmaları, öğrencilerin sınıf tartışmalarına odaklanmasını ve içeriği zenginleştirmelerini sağlar. Yaratıcı yazma çalışmalarında bir film, bir roman, bir tablo, bir şarkı başlangıç noktasını oluşturabilir. Yaratıcı yazmanın bu özelliğinden hareketle; yaratıcı yazma basamakları ile bütünleştirilmiş sanat temelli sosyal bilgiler ders planları geliştirilmiştir; uygulama süreci bu ders planları kullanılarak yürütülmüştür. Yaratıcı yazma çalışmaları için çıkış noktasını oluşturacak sanat eserleri olarak da tablo minyatür, heykel, mimari eser gibi farklı türde sanat eserleri işe koşulmuş; ortaokul öğrencilerinin bu eserlerden hareketle yaratıcı yazma ürünleri geliştirmeleri sağlanmıştır. Bu araştırma, temel nitel araştırma biçiminde desenlenmiş olup, araştırmanın katılımcılarını 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Afyon İl merkezinde orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan bir devlet okulunun 5. sınıfında öğrenim gören 25 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri, öğrencilere derslerde yazdırılan yaratıcı yazma ürünleri oluşturmaktadır. Her bir yaratıcı yazma birer doküman olarak ele alınmış; elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. Yapılan analizler sonucunda Kurtuluş savaşı, Türk bayrağı, Türk kahvesi, nevrüz, halk oyunları, bayram, düğün ve halı/kilim dokuma temaları elde edilmiştir. Bu araştırma sonucunda, ortaokul öğrencilerinin Türk kültür ve geleneklerine yönelik bilgi sahibi olduğu ve vatanseverlik, çalışkanlık, yardımseverlik, özgürlük, bağımsızlık, birlik ve beraberlik, gayret, azim ve cesaret gibi değerleri kazandıkları görülmüştür. Elde edilen sonuçlar ışığında, yaratıcı yazma çalışmalarından sosyal bilgilerin farklı becerilerini kazandırma amacıyla yararlanma ya da yaratıcı yazmayı farklı yaklaşımlarla bütünleştirmeye yönelik yarı deneysel ya da eylem araştırması biçiminde desenlenmiş araştırmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı yazma, Sanat temelli sosyal bilgiler, Ortaokul öğrencileri, Sosyal bilgiler

Abstract

Social Studies is an appropriate course to develop creative writing skills in students. Creative writing activities enable students to focus class discussions and enrich the content. A movie, a novel, a painting, a song can be the starting point for creative writing. Based on this feature of creative writing, in the current qualitative study, art-based social studies lesson plans integrated with creative writing steps were developed and the implementation process was carried out using these lesson plans. As artistic works, different types of artworks such as paintings, miniatures, sculptures, and architectural works were used; middle school students were enabled to develop creative writing products based on these works. The participants of the study consisted of 25 middle school students studying in the 5th grade of a public school located in the middle socio-economic level in Afyon Province in the spring semester of the 2023-2024 academic year. The data consisted

of creative writing products written by the students in the lessons. Each creative writing product was handled as a document and the data obtained were analyzed by content analysis. As a result of this research, it was seen that middle school students gained knowledge about Turkish culture and traditions and gained values such as patriotism, industriousness, helpfulness, freedom, independence, unity and solidarity, diligence, perseverance and courage. In light of the results obtained, it can be recommended to conduct quasi-experimental or action research studies designed to utilize creative writing activities in order to gain different skills in social studies or to integrate creative writing with different approaches.

Keywords: Creative writing, Art based social studies, Secondary school students, Social studies

1. Giriş

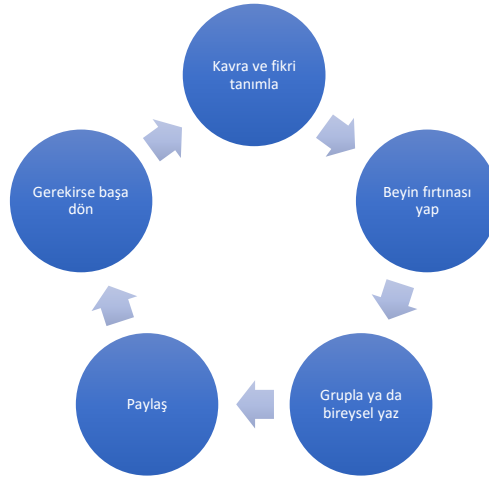
Eğitim; insanların bilgiyi kullanarak onların daha üretken, daha yapıcı ve daha yaratıcı olmalarına olanak sağlayan bir süreçtir (Oral, 2002). OECD 2030 hedeflerinde insanların yaratıcı düşünebilme, yeni ürün ve hizmetler geliştirebilme, yeni meslekler, yeni süreç ve yöntemler, yeni düşünme ve yaşama biçimleri, yeni girişimler, yeni sektörler, yeni iş modelleri ve yeni sosyal modeller geliştirebilme becerilerine sahip olmaları üzerinde durulmaktadır. Yetkinliği destekleyen yapılar uyum sağlama, yaratıcılık, merak ve açık fikirlilik biçimindedir (OECD, 2018'den akt. Listyani, 2019). Eğitim çeşitli düşünce türlerini desteklemelidir. Eleştirel düşünme önemlidir; ancak yaratıcı düşünme çok daha da önemlidir (Runco, 2008). "Yaratıcı" kelimesi sözlükte "yaratma yeteneği olan; zekâ, düşünce ve hayal gücünden yararlanarak görülmeyen yeni bir şey ortaya koyan, yapan" anlamındadır (Şimşek & Arslan, 2021). Yaratıcılığın özünde yaratıcı an, yaratıcı dürtü yani bireyin deneyimleyebileceği en yoğun kişisel deneyimler yatar (Lytton, 2012).

Yaratıcı yazma; bireyin kendi iç ve dış dünyasından getirdiklerini, hayal gücünün de yardımı ile verilmiş bilgiyle harmanlayıp yeni ve özgün bir yazılı ürünü yazmak istediği gibi ortaya koyması olarak tanımlanmaktadır (Rızvanoğlu, 2016). Yaratıcı yazma; mevcut olan bilgiyi başka bir formda ifade etme etkinliğidir (Güleryüz, 2006). Öğrencilerin yazma konusundaki yaratıcılıkları ve hayal güçleri daha iyi yazmaları için desteklenmelidir (Listyani, 2019). Çünkü yaratıcı becerilere sahip bireyler problem çözebilen, meraklı, hayal gücü gelişmiş ve karşılaştıkları problemler karşısında çözüm önerileri üretebilen bireylerdir (Dolmaz & Kaya, 2018). Yaratıcı yazma; kişinin kendi iç dünyasını keşfetmesini ve bunu paylaşmasını, hayal gücünün zenginleşmesini, yazmaya karşı olumlu bir tutum sergilemesini, eleştirel düşünebilmesini, kalıplarından kurtulabilmesini, kendine ait ve eğlenceli bir dünya yaratabilmesini, iletişim becerilerini geliştirebilmesini ve fikirlerini etkili bir şekilde kâğıda dökmesini sağlar (Ataman, 2006). Hem yaratıcılığın hem de yazma becerisinin sürekli kullanılıp işlenerek ortaya çıkarılması ve geliştirilmesi önemlidir. Ancak öğrencilere istenilen düzeyde bir yazma becerisi kazandırmada önemli olan, dış dünyayı algılamaları ve anlatmalarında kendi görüş, düşünce ve hayal güçlerini kullanmalarına olanak sağlamaktır. Böylelikle dış dünyadan beş duyu yoluyla alınan izlenimler zihinde canlanır ve kâğıda aktarılır. Duyular aracılığıyla dış dünyayı algılamak, ayrıntıların farkında olmak ve bu ayrıntıları zihinde canlandırmak, öğrencilerin yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşmalarını sağlar. Ayrıca kişinin yazılı anlatımda özgünlüğe ulaşabilmesi için kendi görüş, düşünce ve hayal gücünü de işin içine katması gerekir (Temizkan, 2012).

Yaratıcı yazma, bir anlamda "özgürce yazabilmek" demektir. Duyguları, düşünceleri, izlenimleri, hayalleri ifade etmeye yarayan bir yazma biçimidir. Amacı okuru bilgilendirmek değil, etkilemektir. Yaratıcı yazma, sıradan alışkanlıkların, tabuların ya da toplumsal engellerin dışına adım atılmasını, sorgulanmasını, olaylara farklı açıdan bakılmasını ve eleştirel düşüncenin gelişmesini sağlar (Susar Kırmızı & Beydemir, 2012). Geleneksel yaklaşımlarla yapılan yazma çalışmalarının aksine öğrencinin yaratıcılığını destekleyen yazma çalışmaları, süreç temelli yaklaşımlardan biri olan yaratıcı yazma çalışmalarıdır. Yaratıcı yazma, kişisel öyküler, şiirler, senaryolar, fıkralar, makaleler, bilim-kurgu

öyküler ve hatta duvar yazıları olabilir (Oral, 2002). Bu bağlamda sosyal bilgiler dersi, öğrencilerde yaratıcı yazma becerileri geliştirmeye uygun bir derstir. Sosyal bilgiler dersinin hangi konusunu öğretiyor olursanız olun, yaratıcı yazma çalışmaları yapmaları öğrencilerin anahtar kavram ve fikirleri anlamasına katkı sağlar. Bunun yanı sıra, yaratıcı yazma çalışmaları öğrencilerin sınıf tartışmalarına odaklanmasını ve içeriği zenginleştirmelerini sağlar. Öğrencilerde yaratıcı yazmayı geliştirmek için şu basamaklar kullanılabilir (Firek, 2006):

Şekil 1. Yaratıcı Yazmayı Geliştirme Basamakları (Firek, 2006)

Bu araştırmada, sanat temelli sosyal bilgiler dersleri Feldman'ın Eleştirel Analiz Öğrenme Modeli (ESÖM)'ne uygun biçimde yürütüldüğünden Şekil 1'de yer alan basamaklar yaratıcı yazma basamakları ile bütünleştirilerek şu şekilde takip edilmiştir:

Basamak 1. Kavra ve Fikri Tanımla: ESÖM'ün ilk aşaması betimleme aşamasıdır. Bu aşamada, eserin konusu üzerinde öğrencilerin fikir yürütmeleri istenir. Yaratıcı yazmanın ilk basamağında da kavrama ve fikri tanımlama aşaması yer aldığından bu iki basamak bütünleştirilerek bu basamakta ortaokul öğrencilerinden kendilerine kazanım ile ilgili gösterilen tablo, heykel, anıt, minyatür ya da mimari eserin konusu ve eserde gördüklerine ilişkin yorumlar yapmaları istenmiştir. Kısaca bu eserde ne anlatılmak istendiği, hangi malzemeden yapıldığı, teknik unsurlar, sosyal bilgiler ve kültürle ilişkisine ilişkin yorumlar yapmaları ve eserle ilgili notlar almaları istenmiştir.

Basamak 2. Beyin fırtınası yap: ESÖM'de çözümlenme aşaması olarak yer alan ikinci aşama, yaratıcı yazmada beyin fırtınası olarak belirtilmektedir. Bu basamakta öğrenciler beşer kişilik gruplar halinde önce çözümlenme aşamasına uygun biçimde eserin tekniği ve kullanılan malzemeler ile ilgili tartışmış; sonrasında eserin konusuna ilişkin beyin fırtınası yapmışlardır.

Basamak 3. Grupla ya da bireysel yaz: ESÖM'de "yorumlama" aşaması olarak yer alan üçüncü aşama yaratıcı yazmada "grupla ya da bireysel yaz" olarak belirtilmektedir. Bu basamakta öğrenciler gördükleri sanat eserlerini yorumlamışlar; bu eserden yola çıkarak yapacakları yazma uygulamalarında nelere yer vereceklerine ilişkin grupça yorumlar yapmışlardır. Aldıkları notlardan, beyin fırtınasından yola çıkarak grupla ya da bireysel olarak yaratıcı yazma ürünlerini geliştirmişlerdir.

Basamak 4. Paylaş: ESÖM'de "yargılama" aşaması olarak yer alan dördüncü aşama, yaratıcı yazmada "paylaş" olarak belirtilmektedir. Bu basamakta öğrenciler yazdıkları yaratıcı yazma ürünlerini sunmuşlar; isteyen öğrenciler de yaratıcı yazma ürünlerine ilişkin sanatsal görseller eklemişlerdir. Birbirlerinin yazma çalışmaları ve ekledikleri görsellere ilişkin bir kitap çıkarsalar bu yazıyı o kitaba eklemek isterler miydi? Yazının altına eklenen görseli odalarına asmak isterler miydi? Biçiminde yargılarda bulunmuşlardır.

Basamak 5. Gerekirse Başa Dön: ESÖM’de yargılama basamağı olarak adlandırılan aşamadan sonra öğrenciler eğer yaratıcı yazma çalışmalarını beğenmedilerse ya da sınıfın tepkisi genel olarak revize edilmesi yönünde ise başa dönerek yaratıcı yazma ürünlerini kontrol ederler gerekirse düzeltmeler yaparlar; isterlerse de başa dönerek yeni yaratıcı yazma ürünleri geliştirebilirler.

Alanyazın incelendiğinde, sosyal bilgiler öğretiminde yaratıcı yazma ile ilgili sınırlı sayıda araştırmaya (Dolmaz & Kaya, 2019; Dolmaz & Kaya, 2018; Dolmaz & Kaya, 2018; Dolmaz & Kaya, 2017; Dolmaz, 2017; Duban, Çakır, Butekin, Samsa & Erçoban, 2015; Çelik, 2015; Öztürk, 2010) rastlanmıştır; ancak eleştirel analiz öğrenme modeli ile bütünleştirilmiş sosyal bilgiler dersinde ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma ürünlerine dayalı kültür algılarına yönelik bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu bağlamda araştırmacının alana katkı sağlayabileceği düşünülmektedir. Bu araştırmanın temel amacı, sanat temelli sosyal bilgiler ile bütünleştirilmiş yaratıcı yazma çalışmalarıyla işlenen sosyal bilgiler derslerinde, ortaokul öğrencilerin kültür algılarını, öğrenciler tarafından yazılan yaratıcı yazma ürünlerine dayalı olarak değerlendirmektir. Bu temel amaca dayalı olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Ortaokul öğrencilerinin uygulama sürecinde oluşturdukları yaratıcı yazma çalışmalarında kültür ile ilgili yer verdikleri öğeler nelerdir?
- Ortaokul öğrencilerinin sanat temelli sosyal bilgiler bağlamında kendilerine uygulama sürecinde gösterilen sanat eserlerindeki kültür öğeleri ile ilgili görüşleri nelerdir?

2. Yöntem

Bu bölümde, çalışma grubuna, araştırmanın modeline, veri toplama araçlarına, veri toplama sürecine ve verilerin analizine yer verilmiştir.

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmanın katılımcılarını 2023-2024 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde Afyon İl merkezinde orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan bir devlet okulunun 5. sınıfında öğrenim gören 14 erkek 11 kadın olmak üzere toplam 25 ortaokul öğrencisi oluşturmaktadır. Çalışmada katılımcılar amaçlı örneklem türlerinden ölçüt örnekleme göre belirlenmiştir. Kültürle ilgili yapılan araştırmalarda (Ünlü, 2012; Miyamoto et. al, 2018; Liu, Hu & Schedl, 2018; Huggins & Thompson, 2015) sosyo-ekonomik düzeyin bir değişken olarak ele alındığı görülmüştür. Bu araştırmalardan da hareketle, orta sosyo ekonomik düzeyin kültürle ilgili algıyı ortaya koymada hem alt hem de üst sosyo ekonomik düzeyi kapsayacak veriler sağlayacağı düşünüldüğü için ölçütlerden biri orta sosyo ekonomik düzeyde yer alan bir okul olarak belirlenmiştir. Okullar arasından gönüllülük esasına dayalı olarak öğretmen ve okul idaresinin gönüllü olduğu orta sosyo-ekonomik düzeyde yer alan bir okul belirlenmiştir. Okuldaki sınıflar arasından da cinsiyet bağlamında kültüre yönelik algıyı eşit biçimde ortaya koyabilmek için erkek ve kadın öğrenci sayılarının birbirine yakın olduğu sınıflar belirlenmiştir. Bu sınıflar arasından uygulamanın gerçekleştirileceği sınıf seçkisiz olarak belirlenmiştir.

2.2. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma, ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma ürünlerine dayalı kültür algılarını ortaya koymayı amaçlayan, temel nitel araştırma biçiminde desenlenmiş bir araştırmadır. Bu çalışma temel yorumlayıcı nitel çalışma deseni kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Merriam (2002) yorumlayıcı nitel araştırmayı, sembolik etkileşimciliğin yön verdiği bir araştırma yöntemi olarak belirtmiştir. Sembolik etkileşimcilik, bireyin diğer insanlarla etkileşime girerken daha büyük toplumun belirli bir bağlamı

içinde yorumlanmasına odaklanarak dünyayı diğer kişinin bakış açısından görmeyi ve empatiyi vurgular. Benzer bir şekilde, yorumlayıcı nitel araştırma da insanların davranışlarındaki öznelliği vurgular ve insanların yorumlarının kendileri için bir anlamı olan günlük yaşam deneyimlerine dayandığını fark eder (Merriam, 2002). Bu çalışmada, orta okul öğrencilerinden kendilerine sembolik olarak gösterilen sanat eserlerini bir çıkış noktası olarak kullanarak, üzerlerinde yarattığı etkiden (duygu ve düşüncelerden) hareketle kültürle ilgili yaratıcı yazma ürünleri ortaya koymaları istenmiştir. Merriam'ın da ifade ettiği gibi burada temel amaç orta okul öğrencilerinin kendilerine gösterilen tablolardaki kültür öğelerini ne şekilde algıladıklarını onların kendi yaşam deneyimlerine ve empati becerilerine dayalı olarak toplumun bağlamı içinde yorumlamalarını sağlamaktır.

Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlenmesidir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Nitel araştırma, bireylerin veya grupların sosyal veya beşerî bir soruna yönelttikleri anlamı ele alan araştırma sorunlarının incelenmesi üzerinde durur. Bu süreçte varsayımları ve yorumlayıcı çerçeveleri işe koşar. Nitel araştırmacılar sorunu incelemek için, araştırmaya yönelik incelenen kişilere ve mekânlara duyarlı doğal bir ortamda veri toplayarak hem tüme varımsal hem de tündengimsel kalıplar veya temalar oluşturan veri analizini kullanırlar. Bu tür araştırmalarda sonuç, yazılı rapor veya sunumun yanı sıra katılımcıların seslerini, araştırmacının görüşlerini, sorunun karmaşık bir tanımını, yorumunu ve alan yazına katkısını ve hatta kimi zaman da bir değişim çağrısını içerir (Creswell, 2013). Bu çalışmada da ortaokul öğrencilerinin kültürü nasıl algıladıklarını belirlemede yaratıcı yazma işe koşularak ortaokul öğrencilerinin kendi kişisel dokümanlarını ortaya koymaları istenmiştir. Yaratıcı yazmada çıkış noktası bir film, bir şarkı bir sanat eseri vb. olabilir. Bu bağlamda öğrencilere görsel sanat ürünleri (Tablo, heykel, mimari eser...vb) gösterilerek önce yaratıcı yazma basamakları ile bütünleştirilen Feldman eleştirel analiz öğrenme modeli kullanılmış; sanat eserleri çok boyutlu olarak incelenmiştir. Aynı zamanda da öğrencilere gösterilen sanat eserlerinin kültürün farklı boyutlarını kapsayacak eserler olmasına dikkat edilerek öğrencilerden bu eserleri kültürle ilişkilendirdikleri yaratıcı yazma ürünleri geliştirmeleri istenmiştir. Böylece sanat eserlerinin yaratıcı yazma bağlamında bir başlangıç noktası olarak kullanıldığı bu çalışmada, derste gördükleri ve yorumladıkları eserlerin kültürle ilişkisini kuran ortaokul öğrencileri, kişisel yorum ve görüşlerini yansıttıkları yaratıcı yazma ürünleri ortaya koymuşlardır. Her bir yaratıcı yazma ürünü bir doküman olarak ele alınmış ve içerik analizi ile çözümlenmiştir.

2.3. Veri Toplama Araçları

Araştırma temel nitel araştırma biçiminde desenlenmiştir. Veri toplama araçları; gazeteler, toplantı tutanakları, resmî raporlar gibi kişisel olmayan dokümanlar ya da kişisel günlükler, anı defterleri, mektup ve e-posta gibi özel dokümanlar olabilir. Aynı zamanda sesin herhangi bir biçimi, sosyal medya metni, kısa mesaj, e-posta, web sayfası video-teyp, sanat nesnesi ve fotoğraf gibi sesli ve görsel materyaller ile de nitel veri toplanabilir (Creswell, 2017). Bu çalışmada veriler öğrencilere sanat temelli sosyal bilgiler biçiminde planlanarak gerçekleştirilen sosyal bilgiler derslerinde yazdırılan yaratıcı yazma çalışmaları aracılığı ile toplanmıştır. Öğrencilere derste belirlenen sanat eserleri gösterilerek, Feldman eleştirel analiz öğrenme modeli basamaklarıyla yaratıcı yazma basamaklarının bütünleştirildiği tartışmalar ve sanat eleştirileri yapılmış; sonrasında eserde yer alan kültürle ilgili öğe bağlamında kendi görüş, gözlem ve deneyimlerini yansıttıkları yaratıcı yazma çalışmaları geliştirmeleri istenmiştir. Bu bağlamda yaratıcı yazma çalışmalarının farklı türlerde olabileceği (şiir, hikâye, kompozisyon, fıkra vb.) belirtilerek bir kısıtlamaya gidilmemiştir. Her bir yaratıcı yazma ürünü bir doküman olarak ele alınmış ve çözümlenmiştir.

2.4. Veri Toplanması ve Analizi

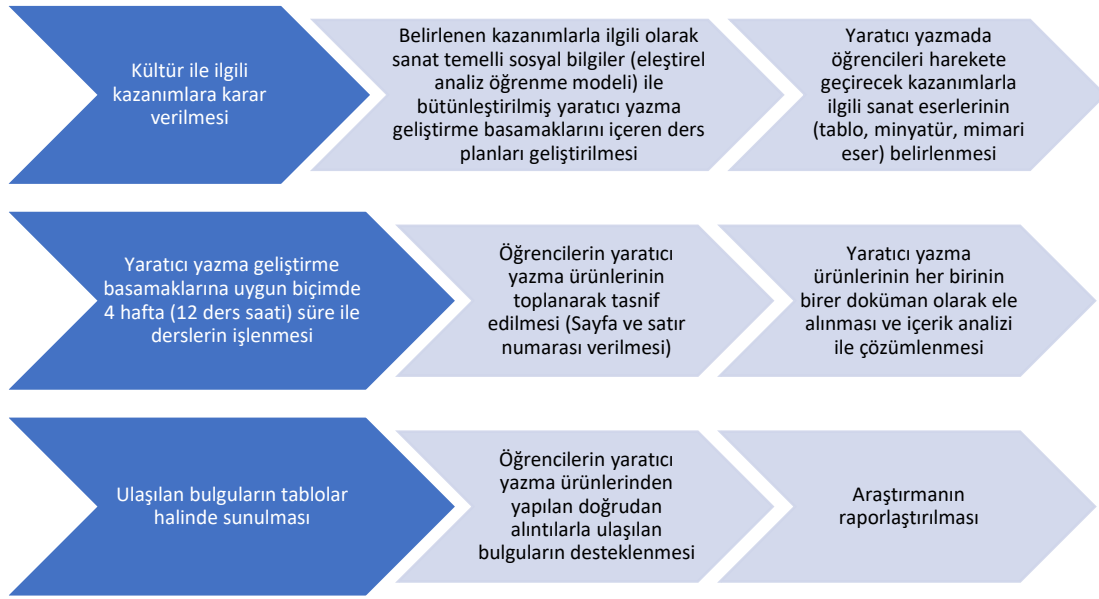
Araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılı güz döneminde Afyonkarahisar il merkezine bağlı bir beldede yer alan bir devlet okulunda 5. sınıf öğrencileri ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma uygulama süreci 4 hafta (12 ders saati) sürmüştür. Uygulama süreci boyunca ortaokul öğrencileri yaratıcı yazma çalışmaları gerçekleştirmişlerdir ve elde edilen ürünlerin her biri birer doküman olarak ele alınmıştır. Elde edilen veriler içerik analizi ile çözümlenmiştir. İçerik analizi; toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde veriler daha derin bir işleme tabi tutulur. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması daha sonra ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım & Şimşek, 2018). Elde edilen verilerin tümü araştırmacılar tarafından önce ayrı ayrı kodlanmış; sonra bir araya gelinerek görüş birliği ve görüş ayrılığı belirlenmiştir. Miles & Huberman (1994) güvenilirlik formülü ($\text{Güvenirlik} = \frac{\text{Görüş Birliği}}{\text{Görüş Birliği} + \text{Görüş Ayrılığı}}$) kullanılmış ve kodlayıcılar arasındaki uyum oranı %89.9 olarak belirlenmiştir. Verilerin analizi sonrasında elde edilen temalar tablolar halinde verilmiş; öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarından yapılan doğrudan alıntılar ile desteklenmiştir. Doğrudan alıntılarının sunumunda öğrencilerin yaratıcı yazma çalışmalarına verilen sayfa numaraları "s1, s2,..." biçiminde ifade edilmiştir. Nitel araştırmalarda geçerlik ve güvenilirlik kavramlarının yerine inandırıcılık, aktarılabilirlik, tutarlılık ve teyit edilebilirlik kavramları kullanılmaktadır. Bu araştırmada nitel verilerin analizinde aşağıda belirtilen basamaklara dikkat edilmiştir:

İnandırıcılık (İç Geçerlik): Uzman görüşleri alınarak gerekli ekleme ve çıkarmalar yapıldı. Pilot uygulama olarak 3 ortaokul öğrencisine sorular sorularak soruların anlaşılabilirliği kontrol edildi. İfade biçimleri öğrencilerin daha kolay anlamasını destekleyecek biçimde değiştirilerek görüşme sorularına son biçimi verildi.

Aktarılabilirlik (Dış Geçerlik): Araştırma uygulama süreci gerek akış şemaları ile gerekse ders planlarının desenlenmesi ve verilerin toplanması aşamalarıyla ayrıntılı biçimde sunuldu. Elde edilen veriler öğrencilerin görüşlerinden yapılan doğrudan alıntılarla desteklendi.

Tutarlılık (İç Güvenirlik): Veriler iki araştırmacı tarafından da ayrı ayrı kodlandı. Bir araya gelinerek de karşılaştırmalarda bulunuldu sorulara verilen cevaplar kendi içlerinde karşılaştırıldı.

Teyit Edilebilirlik (Dış Güvenirlik): Veriler, kodlamalar ve alınan notlar sınıflandırılarak dosyalandı. Elde edilen veriler ayrıntılı bir biçimde betimlendi (Yıldırım & Şimşek, 2018). Uygulama süreci akış şeması Şekil 2'de şu şekilde verilmiştir:

Şekil 2. Uygulama Süreci Akış Şeması

Şekil 2’de de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde uygulama sürecinde karşılaştıkları kazanımlarla ilişkilendirilen sanat eserleri ile karşı karşıya kalmaları sağlanmıştır. Bu eserlerinin yorumlanması sonrasında öğrencilerden konuyla ilgili bir yaratıcı yazma çalışması yapmaları istenmiştir. Yaratıcı yazma çalışmaları, öğrencilerin düşünme becerisini, hayal gücünü ve yaratıcılığını geliştirmeyi amaçlayan beyin fırtınası, düşünce kümesi, grup çalışması, çizim, görsel, gerçek materyal, oyun, canlandırma, drama gibi etkinliklerle desteklenen; konu ve kurallarla öğrencileri yazma konusunda sınırlandırmayan çalışmalardır (Göçen, 2018). Bu çalışmada da sanat eserleri çıkış noktasını oluşturmuş; sanat eserleri öğrencilerin düşünme becerilerini ve hayal güçlerini desteklemek amacıyla kullanılmıştır. 4 hafta (12 ders saati) süren uygulama sürecinde ele alınan sanat eserleri ve kazanımlar Tablo 1’de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 1. Uygulama Sürecinde Ele Alınan Kazanımlar ve Sanat Eserleri

SB.5.2.2. Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve eserleri tanıtır.	Nevruz Türk Kahvesi ve geleneği minyatürü Tapates Halısı Halı Dokuyan Kızlar (Malik Aksel)
SB.5.2.3. Ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler.	Halk Oyunları Minyatürü (Levni) Children's Games Tablosu (Pieter Bruegel) Düğün (Şeref Bigali) Düğün Alayı (Fabio Fabbi)
SB.5.2.5. Günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir.	Düğün Ertesi: Paça Günü Bayram (Fausto Zonaro) Bursalı Gelin (Eren Eyüboğlu)
SB.5.6.4. Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.	Osmanlı ve Türk Bayrağı Silah Arkadaşları Yaralı Asker (Ali Avni ÇELEBİ) İstiklâl Savaşında Mermi Taşıyan Kadınlar (Halil DİKMEN) Millî Mücadele (Sami YETİK) Siperde Mektup Okuyan Asker (Hikmet ONAT) Zafer Anıtı (Heinrich Krippel) Türk Topçuları (İbrahim ÇALLI)

Tablo 1’de de görüldüğü gibi “Kültür ve Miras” öğrenme alanından “Çevresindeki doğal varlıklar ile tarihî mekânları, nesnelere ve eserleri tanıtır, ülkemizin çeşitli yerlerinin kültürel özellikleri ile yaşadığı çevrenin kültürel özelliklerini karşılaştırarak bunlar arasındaki benzer ve farklı unsurları belirler, günlük yaşamdaki kültürel unsurların tarihî gelişimini değerlendirir.”; “Etkin vatandaşlık” öğrenme alanından “Millî egemenlik ve bağımsızlık sembollerimizden Bayrağımıza ve İstiklâl Marşına değer verir.” kazanımları ele alınmıştır. Kültür ile ilgili kazanımların belirlenmesinde hem yaratıcı yazmaya olanak tanıyacak hem de sanat eserleri ile kolay ilişkilendirilebilecek kazanımlar olmasına dikkat edilmiştir. Uygulama süreci sonunda 5. sınıf öğrencilerinin sosyal bilgiler dersinde yazdıkları toplam 300 yaratıcı yazma ürünü elde edilmiştir.

2.5. Etik

Bu araştırmanın, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu kurumu tarafından 21.02.2024 tarihinde 251152 sayılı kararıyla verilen etik kurul izni bulunmaktadır.

3. Bulgular ve Yorum

Araştırmanın bu bölümünde elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve katılımcıların yaratıcı yazma ürünlerinden yapılan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmadan elde edilen bulgular şu şekildedir:

Şekil 3. Ortaokul Öğrencilerinin Yazdığı Yaratıcı Yazma Çalışmalarından Elde Edilen Temalar

Şekil 3'te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin eleştirel analiz öğrenme modeliyle bütünleştirilmiş sosyal bilgiler derslerinde kendilerine gösterilen sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda: Kurtuluş savaşı, Türk bayrağı, Türk kahvesi, nevruz, halk oyunları, bayram, düğün ve halı/kilim dokuma temaları elde edilmiştir. "Kurtuluş Savaşı" temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 2'de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 2. "Kurtuluş Savaşı" Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar	Kategoriler
Değerler	Vatanseverlik
	Çalışkanlık
	Yardımseverlik
	Özgürlük
	Bağımsızlık
	Birlik ve beraberlik
	Çaba
	Azim
Tarih Bilinci	Cesaret
	Millî mücadele kahramanları
	15 yaşında savaşa katılan çocuklar
	Türklerin savaşçı ruhu
Mustafa Kemal Atatürk'ün Kişilik Özellikleri	Şehit olan askerler
	İleri görüşlülük
	Çalışkanlık
	Vatanseverlik

Tablo 2'de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen "Kurtuluş Savaşı" temasının alt temaları; değerler, tarih bilinci ve Mustafa Kemal Atatürk'ün kişilik özellikleri biçimindedir. Ortaokul

öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “değerler” alt temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: “Kurtuluş Savaşı sayesinde özgürlüğümüzü geri kazandık. Bağımsızlığımızı tekrar aldık” (s. 14), “Anne Kurtuluş savaşından sonra bağımsızlığımızın ne kadar önemli olduğunu anladım” (s. 2), “Türk askerlerimiz bize birlik ve beraberliğimizi armağan etmiştir” (s. 13), “Kurtuluş savaşında savaşan askerler cesurca korkmadan savaştı” (s. 11), “Ben savaşta olsaydım siperdeki kişilerin yanına gitmek isterdim ve onlara yardım etmek isterdim” (s. 36), “mermiler azalmıştı kadınlar mermi takviyesi yapıyordu” (s. 37); “tarih bilinci” alt temasında: “Askerlerimiz Kurtuluş savaşını kazanmış, e bize düşen devleti korumak” (s. 4), “Askerlerimiz savaşı kaybetseydi millet diye bir şey kalmazdı”(s.15), “Kurtuluş savaşı bizim için önemliydi çünkü askerlerimiz ve kadınlarımız öldü”(s.12), “Geldikleri gibi giderler dediler hiç pes etmediler tüm dünya karşı dursa da geri dönmediler” (s. 5), “Kurtuluş savaşının günümüzde on binlerce veya milyonlarca değeri vardır, şehit olmuş bizler için savaşmış şehitlerimiz saygı ve rahmetle anıyoruz” (s.6), “Kurtuluş savaşında cesurca korkmadan savaşan askerler Türk askerinin savaştığı ruhunu ve ölme pahasına da olsa savaştığını açıklar” (s.11), “Kurtuluş savaşında Türk askeri ölümü göze daha 15 yaşında olan çocuklar savaşa katılmış kurtuluşumuz için savaşmışlardır” (s.8), “Yurdum için değerdi, tuzaklar hazırlardık” (s. 39); Mustafa Kemal Atatürk alt temasında: “Kurtuluş savaşında çok büyük planlar, taarruzlar yapıldı. Bunların başında Mustafa kemal Atatürk vardı. Çok akıllı ve çalışkan biriydi. Onun sayesinde Kurtuluş savaşını kazandık” (s. 7) biçimindedir. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarından elde edilen “Türk bayrağı” temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 3’te şu şekilde verilmiştir:

Tablo 3. “Türk Bayrağı” Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar	Kategoriler
Millî Değer	Ülkemizin sembolü
	Özgürlük
	Güç
	Onur
	Şehitlerimizin kanı
	Saygı
	Sevgi
	Gurur
	Cesaret
	Bağımsızlık
	Vatan sevgisi
	Millet sevgisi
	Görsel Unsur
Ay	
Yıldız	
Kırmızı	

Tablo 3’te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen “Türk bayrağı” temasının alt temaları; millî değer ve görsel unsur biçimindedir. Ortaokul öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “millî değer” alt temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: “Bizim bayrağımız, ülkemizi temsil eden, biz Türkleri temsil eden, bağımsızlığımızı simgeleyen, o bayrak bizim bayrağımız” (20), “Bizim cesaretimizi, gücümüzü, azmimizi ifade eder. Yaşasın bizimde bir bayrağımız var” (s. 17), “Bayrak kültürümüzde bizim onurumuz, gururumuzdur. Şehitlerimizin kanından ortaya çıkmış yere atılmayacak olan bir şehit kanıdır” (s.18), “İstiklal Marşı okurken bayrağa bakarız, Türkiye’nin simgesi” (19); “görsel

unsur” alt temasında: *“Bayrağımızın kırmızı rengi şehitlerimizin akıttığı kanın rengidir ve bayrağımızın üstünde beliren hilal ve yıldız ise gece vaktinde şehitlerimiz akıttığı kanın üzerinde beliren semboldür. İşte bayrağımızın oluş şekli budur (s. 23)”* şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarından elde edilen “Türk kahvesi” temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 4’te şu şekilde verilmiştir:

Tablo 4. “Türk Kahvesi” Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar	Kategoriler
Toplumsal Etki	Arkadaşlık Komşuluk Sohbet Misafirperverlik
Bireysel Etki	Yorgunluk kahvesi Keyif kahvesi Köpük Telve Koku
Kültürel Unsur	Türk toplumunun simgelerinden biri Kültürel miras Misafirperverlik Kültürel mesaj (aç/tok) Kız isteme
İkram Biçimi	Cezve Türk kahvesi makinesi Su Soda Lokum Çikolata

Tablo 4’te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen “Türk kahvesi” temasının alt temaları; toplumsal etki, bireysel etki, kültürel unsur ve ikram biçimi şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “toplumsal etki” alt temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: *“Arkadaşlık bağına güçlendirir, misafirlik bağına güçlendirir” (s. 32), “Keyif yaparken içtiğimiz, birbirimize hâl hatır sorarken içtiğimiz, belki yanında bir şeyler yediğimiz, misafirler geldiğinde içtiğimiz Türk kahvesi Türklerin vazgeçilmezidir” (s. 28), “Türk kahvesiyle sohbet misafir, komşu geldiğinde yapılır” (s. 31);* bireysel etki alt temasında: *“Bayramlarda, kız istemelerde yapılır, yorgunluk kahvesi, keyif kahvesi gibi şeylerde de yapılır” (s. 31), “Türkiye deyince akla gelir, lokumla servis edilir, eskilerde kaldı lokum, şimdi geldi en iyileri, telvesiyle alınır, köpüğüyle hava atılır” (s.34), “Türk kahvesi öğütülürken, içerken, tadıyla kokusuyla hep kalır aklında Türk kahvesi” (s. 35);* kültürel unsur alt temasında: *“Türk kahvesi geçmişten günümüze kadar gelmiş olan gelenek ve görenektir ” (s. 30), Türk kültürüdür, lokumun yanında iyi gider” (s. 32), “Türkiye’nin bir tanesi, içiyoruz eskiden beri, her ülkeden var seveni, Türk kahvesi, Türk kahvesi” (s. 33);* ikram biçimi alt temasında: *“bazıları sade sever, bazıları sütlü sever ama Türkler Türk kahvesinden vazgeçemez” (s. 28), “bir de kahvenin yanına eskiden lokum koyarlarmış günümüzde çikolata koyuyorlar ve eskiden kahvenin yanına su koyarlarmış günümüzde soda” (s.29)* biçimindedir. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarından elde edilen “Nevruz” temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 5’te şu şekilde verilmiştir

Tablo 5. “Nevruz” Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar	Kategoriler	
Gelenekler	İlkbaharın gelişini kutlama	
	İnanış	Bolluk
		Bereket
	Akrabalık ilişkileri	
Duyuşsal Katkı	Komşularla iletişim	
	Mutluluk	
	Birlik ve beraberlik	
	Coşku	
Etkinlikler	Şenlik	
	Oyun	
	Yemek	
	Sohbet	
	Ateş üstünden atlama	

Tablo 5’te görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen “Nevruz” temasının alt temaları; gelenekler, duyuşsal katkı ve etkinlikler şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “gelenekler” alt temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: “*Nevruz baharın gelişiyile kutlanır yeni gün demek*” (s.40), “*Bir ağaç varmış yılda bir defa çiçek açıyormuş bugünlerde yemekler yenilip sohbetler ediliyormuş*” (s. 44); “*Nevruz bayramı derler, ilkbahar bayramı neler yapılır, tabi akla bir sürü şey gelir, pilavlar yapılır, sohbetler edilir, güler eğlenilir, oynanılır*” (s.51); duyuşsal katkı alt temasında: “*Nevruz bayramında olur beraberlik oyunlar oynanır herkes zevk alır ilkbahar bayramındır nevrüz*” (s. 47); etkinlikler alt temasında: “*Nevruz bayramında baharın gelişi kutlanır, şenlikler yapılır, yarışmalar düzenlenir, yemekler yenir, oyunlar oynanır, ateş üzerinden atlanır, birlik ve beraberlik içinde hoş sohbetler edilir uçurtmalar uçururuz etraf süslenir ve baharın gelişi coşkulu bir şekilde kutlanır*” (s.50) şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarından elde edilen “Halk oyunları” temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 6’da şu şekilde verilmiştir:

Tablo 6. “Halk Oyunları” Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar	Kategoriler
Sanat	Halk oyunları minyatürü (Levni) Children’s Games Tablosu (Pieter Bruegel) Yörelere özgü halk oyunları görselleri
Duyuşsal Katkı	Eğlenceli Farklı oyunlar Farklı müzikler
Halk Oyunları Çeşitleri	Harmandalı Hora Kırık hava Zeybek Kaşık Horon Çiftetelli
Sosyal Yaşamda Halk Oyunları	Gösteri Kına Gecesi Düğün Millî Bayram
Yöresel Kıyafet	Bindallı Üç etek (entari) Şalvar

Tablo 6’da görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen “Halk oyunları” temasının alt temaları; sanat, duyuşsal katkı, halk oyunları çeşitleri, sosyal yaşamda halk oyunları ve yöresel kıyafet şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “sanat” alt temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: “*Halk oyunları minyatürü Osmanlı lale dönemi sanatçısı Levni tarafından yapılmıştır.*” (s. 59), “*Children’s Games Tablosu (Pieter Bruegel) tablosunda çocuklar çok güzel dans ediyorlardı*” (s. 70); duyuşsal katkı alt temasında: “*Halk oyunları türlü türlü, severek oynarız bunları, halk oyunları farklı ama neşesi aynı*” (56), “*Halk oyunları eğlenceli ve farklı kıyafetleri güzel 23 Nisanda falan oynarız*” (s.52), “*Her yörenin farklı, bazıları kolunu kaldırır, bazıları kolunu uzatır, farklı farklı müzikler çalar, hoşumuza gider bazıları*” (s. 53); halk oyunları çeşitleri alt temasında: “*Ege bölgesinde zeybek, Karadeniz de horon gibi her yörenin kendine özgü halk oyunu vardır*” (s. 58), “*Bizim bölgemizde kırık hava, zeybek oynanır*” (s. 57), “*Horon, zeybek, harmandalı, kırık hava gibi birçok halk oyunu çeşidi vardır*” (s. 54); sosyal yaşamda halk oyunları alt temasında: “*halk oyunları çiftetelli, takı töreni, kına gecesi, herkesin bir araya toplanması, müziklerin çalınması, hazırlıkların yapılması*” (s. 55), “*Halk oyunları eskiden düğünlerde güzel ve özel günlerde oynanan oyunlardır*” (s. 59); yöresel kıyafet alt temasında: “*şimdi çok güzel kıyafetler giyiyoruz eskiden şalvar giyiyorduk*” (s. 64) biçimindedir. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarından elde edilen “Bayram” temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 7’de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 7. “Bayram” Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar	Kategoriler	Alt Kategoriler	
Dini Bayram	Hazırlık	Temizlik	
		Yöresel Yemek	Tatlı
			Sarma
			Yöresel yemekler
	Bayram Etkinlikleri	Yeni kıyafet (bayramlık)	
		Harçlık	
		Tatil	
		Ziyaret	
	Duyuşsal Katkı	Hediye	
		Şeker	
Bireysel		İnanç	
		Mutluluk	
		Dostluk	
		Sevgi	
Millî Bayram	Bayramlar	30 Ağustos	
		29 Mayıs	
		23 Nisan	
		29 Ekim	
	Bayram Etkinlikleri	Halk oyunları	
		Şiirler	
		Marşlar	
	Duyuşsal Katkı	Konuşmalar	
		Bağımsızlık	
		Birlik ve Beraberlik	

Tablo 7’de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen “Bayram” temasının alt temaları; dinî bayram ve millî bayram şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “dinî bayram” alt temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: “*Oh be bayram geldi bayram namazına gitmeyi unutma, bayramda erken kalkmayı unutma en güzel şey bayram. Bayramda küs olanlar barışır. Bayram birlik ve beraberliğimizi artırır.*” (s.86), “*Bayramlar çok özeldir herkes için komşuluk bağları güçlenir*” (s.82), “*Bayram geldi bayram bir sevinç vardı içimde bir yandan bayram kıyafeti heyecanı diğer yandan akrabaların vereceği harçlık diğer yandan ise annemin yaptığı o mis kokulu yiyecekler*” (s.33), “*Benim en sevdiğim bayram şeker bayramıdır çünkü şeker topluyoruz para veriyor büyüklerimiz ellerini öpüyoruz ve geziyoruz o yüzden mutlu hissedip eğleniyorum*” (s. 79), “*Bayram tablosu çünkü herkes sevinç, heyecan içindeydi çok coşkulu bir bayramdı herkes birlik ve beraberlik içindeydi*” (s. 87), “*Ben bayramları çok seviyorum çünkü bayramlarda bir sürü hediye, et, para, şeker gibi birçok hediyeler vardır tanıdıklarımıza gidilir ve şehir dışına seyahat yapılır*” (s. 76); millî bayram alt temasında; “*Millî bayramlarda ise 19 mayıs gençlik ve spor bayramında gençler gösteriler yapar ve bayramı kutlar*” (s. 73), “*Başka bayramlarda vardır 30 Ağustos Zafer bayramı Türkiye için çok önemlidir*” (s. 82), “*Millî*

bayramlar ise örneğin 23 nisan gösteriler yapılır çocuklar sevinir” (s. 73) şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarından elde edilen “Düğün” temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 8’de şu şekilde verilmiştir:

Tablo 8. “Düğün” Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar
Akrabalık ilişkileri
Yemek
Eğlence
Kına gecesi
Halk oyunları
Yöresel kıyafetler
Dans
Dayanışma
Mutluluk
Takı töreni

Tablo 8’de görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen “düğün” temasının alt temaları; akrabalık ilişkileri, yemek, eğlence, kına gecesi, halk oyunları, yöresel kıyafetler, dans, dayanışma, mutluluk ve takı töreni şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “düğün” alt temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: *“Düğün bir erkekle bir kız evlenirken yapılan eğlenceli şenliktir. Şarkılar söylenir, pastalar kesilir, dans edilir, örf ve adetlere uygun oyunlar oynanır”* (s. 89), *“Kına gecesi, çiftetelli oynanır, para atılır ve çocuklar toplar”* (s. 93), *“Düğünler bizi güçlendirmek birlikte olmak gibi şeyleri öğretir. Oyun havası oynarken birlikte faaliyet yapmış oluruz. Düğünde takı töreni, farklı kıyafetler, halk oyunları, yemek ve içecekler gibi birçok geleneksel faaliyetler yapılır”* (s. 90) şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma çalışmalarından elde edilen “Halı/Kilim dokuma” temasına ilişkin elde edilen bulgular Tablo 9’da şu şekilde verilmiştir:

Tablo 9. “Halı/Kilim Dokuma” Teması ve Alt Temaları

Alt Temalar	Kategoriler
Sanat	Kültürel tema Kültürel motifler Kullanılan malzemeler
Değer	Sevgi Saygı Birlik ve Beraberlik
Kültür	Dokumacılık Motiflerin kültürel anlamı
İşlev	Üstünde sohbet Piknik Çay, kahve içme

Tablo 9’da görüldüğü gibi ortaokul öğrencilerinin sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda elde edilen “halı/kilim dokuma” temasının alt temaları; sanat, değer, kültür ve işlev şeklindedir. Ortaokul öğrencilerinin geliştirdikleri yaratıcı yazma çalışmalarından “halı/kilim dokum” temasına ilişkin yapılan doğrudan alıntılar: *“Halı genellikle her evde bulunan kültürümüzde dokumacılık yapılarak elde edilen bir kültürel mirasımızdır. Halı dokumacılığı*

iplerin çivilere bağlı olarak bir aşağı bir yukarı olarak kalın iplerin geçirilerek dokunur.” (s. 98), “Aile bireyleriyle sohbetler edilir, beraber çay, kahve içilir” (s. 97), “Halıda mesela kuzenlerimizle oyunlar oynarız” (s. 96), “Hep beraber örgü örülür, eğlenilir” (s. 94) biçimindedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sanat temelli sosyal bilgilerle (Eleştirel analiz öğrenme modeli) bütünleştirilmiş yaratıcı yazma uygulamalarıyla işlenen sosyal bilgiler bağlamında ESÖM ve yaratıcı yazmanın basamakları bütünleştirilmiş; sanat eserlerinden yola çıkarak ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma ürünleri ortaya koymaları istenmiştir. Her bir yaratıcı yazma ürünü bir doküman olarak ele alınarak “kültür algısı” odağında analiz edilmiştir. Bu araştırma ile ortaokul öğrencilerinin yaratıcı yazma ürünlerine dayalı kültür algılarını ortaya çıkarmak amaçlanmıştır. Bu bağlamda ortaokul öğrencilerinin bir ya da birden fazla sanat eserlerinden yola çıkarak oluşturdukları yaratıcı yazma ürünlerinin analizi sonucunda: Kurtuluş Savaşı, bayrak, Türk kahvesi, nevrüz, halk oyunları, bayram, düğün, halı/kilim dokuma temaları elde edilmiştir. Kurtuluş savaşı teması altında “değerler, tarih bilinci ve Mustafa Kemal Atatürk” alt temalarına ulaşılmıştır. Ortaokul öğrencileri yazdıkları yaratıcı yazma çalışmalarında Kurtuluş Savaşı teması altında vatanseverlik, çalışkanlık, yardımseverlik, özgürlük, bağımsızlık, birlik ve beraberlik, gayret, azim ve cesaret gibi değerleri ifade etmişlerdir. Bu bağlamda 2018 öğretim programında yer alan bazı değerleri öğrencilerin kazandığı söylenebilir (MEB, 2018). Aynı zamanda ortaokul öğrencilerinin yazdıkları yaratıcı yazma çalışmalarında Kurtuluş Savaşı’nın Türkiye için tarihsel önemi ve Mustafa Kemal Atatürk’ün kişilik özelliklerinin millî mücadelenin seyrini değiştirmedeki rolünü vurgulamış olmaları ortaokul öğrencilerinin bir tarih bilincine sahip oldukları biçiminde yorumlanabilir. Tarih kurgu anlatısal bir yapıda, geçmişi anlamlandırarak, geçmişten geleceğe uzanan değişme içinde insanın yaşamına yön vermektedir. Tarih bilinci bu kurguya ilişkin bir bilinçtir, bir farkında olmadır (Tekeli, 1998). 2018 Sosyal bilgiler öğretim programının genel amaçlarına “Türk kültürünü ve tarihini oluşturan temel öge ve süreçleri kavrayarak millî bilincin oluşmasını sağlayan kültürel mirasın korunması ve geliştirilmesi gerektiğini kabul etmeleri” maddesi ve “kültür ve miras” öğrenme alanı kazanımlarına bakıldığında öğrencilere millî bilincin kazandırılmasındaki önemini vurgulandığı görülmektedir. Tarih bilinci kültürün önemli bir boyutunu oluşturmaktadır.

“Türk Bayrağı” teması altında, millî değer ve görsel unsur olmak üzere iki alt tema elde edilmiştir. Ortaokul öğrencileri yazdıkları yaratıcı yazma çalışmalarında, Türk bayrağının ülkemizin sembolü, özgürlük, güç, onur, şehitlerimizin kanı, sevgi, saygı, gurur, cesaret, bağımsızlık, vatan ve millet sevgisi anlamına geldiğini dile getirmişlerdir. Bu tema altında ortaokul öğrencilerinin Türk bayrağı ile ilgili bilgi sahibi oldukları, bayrağın rengi, üzerindeki ay ve yıldız simgesinin ne anlama geldiğini bildikleri ve bayrağın bir ülke için önemini anladıkları da görülmektedir. Kılıç (2023) sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültüre ilişkin algılarını incelemek amacıyla gerçekleştirdiği araştırma sonucunda, öğretmen adaylarının çoğunluğunun kültürle ilgili olarak bayrak unsuruna yer verdiklerini belirlemiştir. Bu araştırmada da ortaokul öğrencileri kültür ile ilgili olarak Türk bayrağından “ülkemizin sembolü”, “şehitlerimizin kanı” biçimindeki ifadeler ile söz etmiştir. Bu bağlamda araştırma sonuçları birbiri ile benzerdir.

“Türk kahvesi” teması altında Türk kahvesinin geçmişten bize ikram biçimi gibi bazı farklılıklar olsa da önemini kaybetmeden günümüze kadar gelen bize özgü bir değer olduğuna, Türk kahvesinin birleştirici etkisine örnek olarak misafirperverlik, komşuluk ve akrabalık ilişkilerini güçlendirdiğine vurgu yapmışlardır. Türk kahvesi geleneksel Türk mutfağının kültürel mirasıdır. Yapılışı, elde edilişi, sunumu ve içimi ile diğer kahve çeşitlerine göre kendine özgü ve farklı özellikleri bulunmaktadır. Türk kahvesini özel yapan diğer bir neden de kendine özgü bir kültür oluşturmalarıdır. Kız isteme töreninde

kahve içilmesi, kahveyi içtikten sonra “kahve falına” bakılması bu kültürün en iyi örnekleridir (Bulduk ve Süren, 2008). Bu araştırma da öğrencilerin Türk kahvesi hakkında bilgi sahibi olduğu, kültürel etkiyi bireysel ve toplumsal katkı ile bütünleştirerek ele aldıkları görülmektedir.

“Nevruz” teması altında, gelenekler, duyuşsal katkı ve etkinlikler olmak üzere üç alt tema elde edilmiştir. Ortaokul öğrencileri nevruzu ilkbaharın gelişi, mutluluk, bolluk ve bereket, akrabalık ilişkileri, komşuluk, sohbet, eğlence olarak ifade etmişlerdir. Tüm kültürel etkinliklerde olduğu gibi Nevruz ritüelinde de toplumların kendilerine özgü dansları, oyunları, sembolleri, edebî ürünleri bulunmakta ve bu yönüyle kültürün pek çok unsuru gelecek kuşaklara taşınabilmektedir. Nevruz etkinliklerinin mutluluk, paylaşma, beklenti, bereket ve dayanışma gibi pek çok manevi unsuru sembolize etmesi, toplumların ortak kültürüne ve tarihine işaret ederek insanların bir arada yaşama duygusunu artırmaktadır. Diğer bir yaklaşımla, ortak kimlik duygusuna vurgu yaparak dayanışmayı, bereketi ve bolluğu, günahlardan arınmayı ve şifa bulma gibi birçok alanı sembolize etmesi, Nevruz’un temel anlamının yanında çok daha öte, toplumsal ve bireysel anlamda bütünleştirici işlevini ortaya koymaktadır (Nar, 2014). Bu bağlamda ortaokul öğrencilerinin Nevruz’un anlamı ve Nevruz’un Türkler için ne ifade ettiğine ilişkin farkındalık sahibi oldukları görülmektedir.

“Halk oyunları” teması altında, sanat, duyuşsal katkı, halk oyunu çeşitleri, sosyal yaşamda halk oyunları ve yöresel kıyafet olmak üzere beş tema elde edilmiştir. Ortaokul öğrencileri, halk oyunları teması altında öğrencilerin kendi yörelerine özgü halk oyunu olduğunu, halk oyunlarının farklı yörelerde farklı müzikler eşliğinde oynandığını, eğlenceli bulduklarını; düğün, kına gecesi millî bayramlarda halk oyunlarının oynandığını ifade etmişlerdir. Gürel (2018) yaptığı araştırmada; bireylerin kültürel değerlere olan ilgisi, içinde yaşanan yörenin kültürel özelliklerinden etkilenebildiği sonucuna ulaşmıştır. Bu bağlamda halk oyunları teması ile ortaokul öğrencilerinin ilgili kendi yörelerindeki halk oyunlarından ve yöresel kıyafetlerden söz etmesi, onların da kendi yöresinden etkilendiğini göstermektedir. Erişti & Belet (2010) yaptığı araştırmada, ilköğretim öğrencilerinin yazılı anlatım ve resimlerinde kendi kültürlerine ilişkin değindikleri diğer unsurlar, atabarı, horon, halay gibi geleneksel halk oyunları; cirit, güreş ve okçuluk gibi spor dallarıdır. Öğrenciler yazılı anlatımlarında oyunları ve sporları daha çok isim olarak ifade ederken; resimlerinde özellikle halk oyunlarını yöresel özellikleri, giyilen geleneksel giysileri ve çeşitli süslemelerle birlikte açıklayarak somutlaştırmışlardır. Bu araştırmanın sonuçlarının diğer araştırmalar ile uyumlu olduğu görülmektedir. Kılıç (2023) yaptığı araştırmada, sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültürel unsurlara yönelik “yemekler”, “gelenek ve görenekler”, “örf ve adetler”, “kıyafetler”, “sanat”, vb. unsurlardan oluşan örnekler vermeleri de bu araştırmadan elde edilen sonuçları desteklemektedir.

“Bayram” teması altında, dinî bayramlar ve millî bayramlar olmak üzere iki alt tema elde edilmiştir. Ortaokul öğrencileri dinî bayramları yöresel yemekler, harçlık, tatil, küslerin barışması, büyüklere ziyaret, birlik ve beraberlik komşuluk ilişkileri olarak ifade ederken; millî bayramları bağımsızlık, birlik ve beraberlik ifadeleriyle yaratıcı yazma çalışmalarına yansıtılmışlardır. Öteleş (2020) “Sosyal Bilgiler öğretim programında önemli bir kavram olarak yer alan millî bayramlara ilişkin öğretmen adaylarının görüşlerini metaforlar yoluyla belirlenmeyi amaçladığı araştırmada, en fazla kullanılan metaforlardan birinin bayram olduğu sonucuna ulaşmıştır. Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının millî bayram kavramına yönelik geliştirdiği metaforlar bağımsızlık olarak millî bayramlar, sosyo-kültürel etkinlik olarak millî bayramlar, tatil olarak millî bayramlar, yaşama sebebi olarak millî bayramlar, millî ve kültürel değer aktarımı olarak millî bayramlar ve diğer kategorisi altında toplanmıştır. Bu araştırmada da ortaokul öğrencileri millî bayramları bağımsızlık ve yapılan etkinlikleri de şiirler, konuşmalar, marşlar olarak ilişkilendirmişlerdir. Selanik Ay & Güllü (2020) yaptıkları sosyal bilgiler dersi bağlamında geçmişten günümüze millî bayram törenleri: etnografik bir araştırma adlı

araştırmada; millî bayramların kültürel bir değer olarak Atatürk, Türk büyüklerini öğrenmek, birlik, beraberlik ve dayanışmanın kültürümüzdeki yeri, atalarımızın yaşadıklarını öğrenmek, tarihsel köklerimizi anlamak, tarihsel empati kurmak, halk oyunları, türküler ve marşlar, geleneksel çocuk oyunları, ülkemizin geçmişi ve yaşanan zorlukları anlamak, kazanılan zaferlerle gurur duymak, değer aktarımı, yöresel kıyafetler, geleneklerin aktarımı, edebi eserlerin aktarımı, değer aktarımı biçiminde görüş bildirmişlerdir. Bu araştırmada da ortaokul öğrencileri millî bayramları şiirler, marşlar, halk oyunları konuşmalar, bağımsızlık, birlik ve beraberlik ile ilişkilendirmişlerdir. Bu bağlamda yapılan araştırmalarla bu araştırmanın sonuçları birbiriyle uyumludur.

“Düğün” teması altında, akrabalık ilişkileri, yemek, eğlence, kına gecesi, halk oyunları, yöresel kıyafetler, dans, dayanışma, mutluluk ve takı töreni alt temaları elde edilmiştir. Erişti & Belet (2010) yaptığı araştırmada, ilköğretim öğrencilerinin kendi kültürlerine ilişkin yazılı anlatımlarında ve resimlerinde en çok düğünler ve bu süreçte yaşanan geleneksel uygulamalara yer verdikleri; evlenme törenlerine ilişkin olarak öncesinde ve sırasında gerçekleştirilen gelenekleri hem yazılı anlatımlarında hem de resimlerinde ifade ederken bu konudaki deneyimlerini de dile getirmenin yanı sıra, çevrelerinden duydukları, izledikleri ya da okuduklarının da etkilerini ürünlerine yansıtması bu çalışmanın sonuçlarını desteklemektedir. Duban & Yıldırım (2017) ortaokul öğrencilerinin bayram ve festivallerdeki değişim ve sürekliliğe ilişkin görüşlerini belirlemeyi amaçladıkları araştırma sonucunda, katılımcıların bakış açısından düğün törenleri, sünnet şöleni, festivaller ve kültürel aktarım olmak üzere dört başlık elde etmişlerdir. Araştırmaya katılan altıncı sınıf öğrencilerinin mevcut düğün törenleri ve festival ritüelleri hakkında önemli bilgilere sahip oldukları görülmüştür. Bu araştırmada, öğrenciler düğünlerle ilgili gerek geleneksel gerekse sosyal bağlamda pek çok ayrıntıyı bildiklerini ortaya koymuşlardır. Kılıç (2023) öğretmen adaylarının millî kültür algılarını belirlemeye yönelik gerçekleştirdiği araştırma sonucunda “yemekli, halaylı, yöresel kıyafetli düğünlerimiz”, vb. biçiminde örneklere ulaşmıştır. Elde edilen sonuçlar, bu araştırmanın sonuçlarıyla uyumludur.

“Halı/kilim dokuma” teması altında, sanat, değer, kültür ve işlev alt temaları elde edilmiştir. Çakmak & Özdemir (2018) yaptıkları ortaokul öğrencilerinin Türk kültür tarihi açısından halı ve kilim motiflerinin dili hakkındaki görüşleri- pazırık halısı örneği adlı araştırmada, ortaokul öğrencilerinin halıyı; tarih ve kültürü yansıtan, el sanatı değerinde süs ve motiflerden oluşan, genelde ev eşyası olarak kullanılan, insanların yaşantılarının ve duygularının yansımaları olan ve dış etkenlerden korunmak için kullanılan etnografik eserler şeklinde ifade ettikleri sonucuna ulaşmışlardır. Bu araştırma da ortaokul öğrencileri halı/kilim ile ilgili kültürümüzün bir parçası olduğu, genelde her evde bulunduğu, sevgi, saygı ve birlik beraberliği temsil ettiği şeklinde görüş bildirmişlerdir. Bu bağlamda araştırma sonuçları birbiriyle uyumludur. Elde edilen sonuçlar ışığında, sanatla bütünleştirilmiş yaratıcı yazma çalışmalarından sosyal bilgilerin farklı becerilerini kazandırmak amacıyla yararlanma ya da yaratıcı yazmayı farklı yaklaşımlarla bütünleştirmeye yönelik yarı deneysel ya da eylem araştırması biçiminde araştırmalar gerçekleştirilmesi önerilebilir. Bunun yanı sıra değerler eğitiminde sanat temelli yaratıcı yazmadan yararlanma ile ilgili ve farklı sınıf düzeylerinde araştırmalar yapılabilir.

Kaynaklar

- Ataman, M. (2006). Yaratıcı drama sürecinde yaratıcı yazma. *Yaratıcı Drama Dergisi*, 1, 75- 78.
- Bulduk, S. & Süren, T. (2008). Türk Mutfak Kültüründe Kahve. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu 38. ICANAS Uluslararası Asya ve Kuzey Afrika Çalışmaları Kongresi Bildiri Kitabı, 1(1), 209-309.
- Cresswell, J. (2013). *Qualitative inquiry & research design: Choosing among five approaches*.

- Creswell, J. D. (2017). Mindfulness interventions. *Annual review of psychology*, 68, 491-516.
- Çelik, E. A. (2015). *7. sınıf sosyal bilgiler dersinde yaratıcı düşünme etkinliklerinin kullanımı*. (Yayın No. 394893) [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi]. Adnan Menderes Üniversitesi.
- Dolmaz, M., Kaya, E. (2019). The Effect of 7th Grade Students' Reading Habits and Their Academic Achievement in Social Studies and Turkish Courses on Their Creative Writing Skills. *International Online Journal of Educational Sciences*, 11(1), 168-183. DOI : [10.15345/ijoes.2019.01.012](https://doi.org/10.15345/ijoes.2019.01.012)
- Dolmaz, M. & Kaya, E. (2018). 7. Sınıf öğrencilerinin yaratıcı yazma becerileri ve dilsel becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Uluslararası Sosyal Bilgilerde Yeni Yaklaşımlar Dergisi*, 2(1), 22-41.
- Dolmaz, M., & Kaya, E. (2018). The Use of Historical Novel in Social Studies Course and Its Effect on Creative Writing Skills of Students. *Journal of History, Culture & Art Research/Tarih Kültür ve Sanat Arastirmalari Dergisi*, 7(5). DOI:[10.7596/taksad.v7i5.1789](https://doi.org/10.7596/taksad.v7i5.1789)
- Dolmaz, M. (2017). *Sosyal bilgiler öğretiminde tarihsel roman kullanımının yaratıcı yazma becerilerine etkisi*. (Yayın No. 486538) [Doktora, Erzincan Üniversitesi]. YÖK. <https://tez.yok.gov.tr>
- Dolmaz, M. & Kaya, E. (2017). Sosyal bilgiler dersinde bir yaratıcı yazma çalışması: Yaratıcı Yazma Becerilerinin Çeşitli Değişkenler Bağlamında İncelenmesi. *Uluslararası Alan Eğitimi Dergisi*, 3(2), 1-17.
- Duban, N., Çakır, A., Butekin, Z., Samsa, Z., & Erçoban, B. (2015). Sosyal Bilgiler Dersinde 5. Sınıf Öğrencilerinin Yaratıcı Yazma Çalışmaları. *Journal of International Social Research*, 8(39). DOI:[10.17719/jisr.20153913779](https://doi.org/10.17719/jisr.20153913779)
- Erişti, S. D., & Belet, Ş. D. (2010). İlköğretim Öğrencilerinin Yazılı Anlatım Ve Resimlerinde Kültür Algıları. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(33), 245-264.
- Firek, H. (2006). Creative writing in the social studies classroom: Promoting literacy and content learning. *Social Education*, 70(4), 183.
- Göçen, G. (2018). Öğretmenlerin yaratıcı yazma tekniklerine yönelik değerlendirmeleri: Bir eylem araştırması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 9(16), 625-677. <https://doi.org/10.26466/opus.487130>
- Güleryüz, H. (2006). *Yaratıcı Çocuk Edebiyatı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Gürel, D. (2018). *Somut olmayan kültürel miras etkinliklerinin 7. Sınıf sosyal bilgiler dersinde kullanımı*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Huggins, R., & Thompson, P. (2015). Culture and place-based development: A socio-economic analysis. *Regional Studies*, 49(1), 130-159.
- Kılıç, D. (2023). *Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının kültür konularına ilişkin algılarının incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek Lisans tezi]. Binali Yıldırım Üniversitesi.
- Listyani, L. (2019). The Use of a Visual Image to Promote Narrative Writing Ability and Creativity. *Eurasian Journal of Educational Research*, 80, 193-223.
- Liu, M., Hu, X., & Schedl, M. (2018). The relation of culture, socio-economics, and friendship to music preferences: A large-scale, cross-country study. *PloS one*, 13(12).
- Lytton, H. (2012). *Creativity and education*. Routledge.

- Merriam S (2002). *Qualitative practice in research*. San Francisco, CA: Jossey-Bass
- Miles, M. B., & Huberman, A. M. (1994). *Qualitative data analysis: An expanded sourcebook*. Sage.
- Miyamoto, Y., Yoo, J., Levine, C. S., Park, J., Boylan, J. M., Sims, T., ... & Ryff, C. D. (2018). Culture and social hierarchy: Self-and other-oriented correlates of socioeconomic status across cultures. *Journal of personality and social psychology*, 115(3), 427.
- Nar, M. Ş. (2014). Nevruz rituals as a social symbol in folk beliefs Halk inanışlarında toplumsal bir sembol olarak Nevruz ritüelleri. *Journal of Human Sciences*, 11(2), 964-979. DOI:[10.14687/ijhs.v11i2.3016](https://doi.org/10.14687/ijhs.v11i2.3016)
- Oral G. (2002). *Yine yazı yazıyoruz*. PagemA Yayıncılık.
- Öteleş, Ü. U. (2020). Sosyal Bilgiler Öğretmen Adaylarının “Millî Bayram” Kavramına İlişkin Metafor Durumları. *Ekev Akademi Dergisi*, (82), 501-514.
- Özdemir, T., & Çakmak, M. A. (2018). Ortaokul Öğrencilerinin Türk Kültür Tarihi Açısından Halı ve Kilim Motiflerinin Dili Hakkındaki Görüşleri-Pazırık Halısı Örneği. *International Journal of Eurasian Education and Culture*, 3(4), 74-98.
- Öztürk, D. (2010). *Yaratıcı düşünme becerisinin ilköğretim 6. sınıf sosyal bilgiler dersinde öğrenci başarısı üzerindeki etkililiği*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. Marmara Üniversitesi.
- Rızvanoğlu, A. H. (2016). *Üniversiteler için Arapça yaratıcı yazma: Öğretim programı ve atölye tasarımları*. [Yayımlanmamış doktora tezi]. Gazi Üniversitesi.
- Runco, M. A. (2008). Creativity and education. *New Horizons in Education*, 56(1), n1.
- Selanik Ay, T. & Güllü, S. (2020). Sosyal bilgiler dersi bağlamında geçmişten günümüze millî bayram törenleri: Etnografik bir araştırma. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 11(1), 145-168.
- Susar Kırmızı, F. & Beydemir, A. (2012). İlköğretim 5. Sınıf Türkçe Dersinde Yaratıcı Yazma Yaklaşımının Yazmaya Yönelik Tutumlara Etkisi. *Ahi Evren Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 319-337.
- Şimşek & Arslan (2021). *Uygulamalı yaratıcı yazma*. Grafiker Yayınları.
- Tekeli, İ. (1998). *Tarih bilinci ve gençlik, karşılaştırmalı Avrupa ve Türkiye araştırması*. Tarih Vakfı Yurt Yayınları, İstanbul.
- Temizkan, T. (2012). Türkçe eğitiminde yaratıcı yazma becerisini geliştirme ve küçürek öykü. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(19), 343-357.
- Ünlü, İ. (2012). İlköğretim 8. sınıf öğrencilerinin kültür algılarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(1), 77-92.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2018). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.

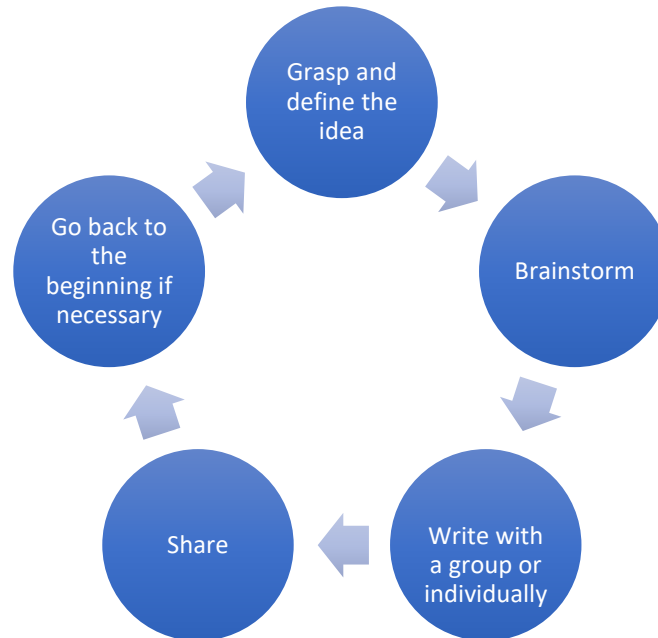
Extended Abstract

Introduction

Education should support various types of thinking. Creative writing is defined as blending what the individual brings from his/her inner and outer world with the information given with the help of his/her imagination and putting forward a new and original written product as he/she wants to write (Rızvanoğlu, 2016). Creative writing can be personal stories, poems, scenarios, jokes, articles, science-fiction stories, and even graffiti (Oral, 2002). In this context, the Social Studies course is an appropriate

course for developing creative writing skills in students. No matter what subject of Social Studies you are teaching, creative writing activities contribute to students' understanding of key concepts and ideas. In addition, creative writing activities enable students to focus on class discussions and enrich the content. The following steps can be used to develop creative writing in students (Firek, 2006):

Figure 1. Steps in Developing Creative Writing

Method

This study is a research designed in the form of basic qualitative research that aims to reveal middle school students' perceptions of culture based on creative writing products. Data collection tools in qualitative research can be public documents such as newspapers, meeting minutes, official reports or private documents such as personal diaries, memoirs, letters and e-mails. It can also collect qualitative data through audio and visual materials such as any form of audio, social media text, text message, e-mail, website page, video-tape, art object and photographs (Creswell, 2017). In this study, data were collected through the compositions written by the students in the lessons. The research was conducted with 5th grade students in a public school located in a town in Afyonkarahisar province center for 4 weeks (12 hours). During the implementation process, middle school students carried out creative writing activities and each of the products obtained was handled as a document. The data obtained were analyzed by content analysis.

Findings

Findings emerging from the data analysis revealed a total of eight themes: War of Independence, Turkish flag, Turkish coffee, Nevruz, folk dances, holidays, weddings and carpet/rug weaving. Three sub-themes were obtained from the "War of Independence" theme: values, history consciousness and Mustafa Kemal Atatürk's personality traits. The values sub-theme was sub-categorized as patriotism, industriousness, benevolence, freedom, independence, unity and solidarity, effort, perseverance, courage; the history consciousness sub-theme was sub-categorized as heroes of the national struggle, children who participated in the war at the age of fifteen, the warrior spirit of Turks, martyred soldiers; Mustafa Kemal Atatürk's personality traits sub-theme was sub-categorized

as farsightedness, industriousness, patriotism. The "Turkish flag" theme was divided into two sub-themes: national value and visual element. National value sub-theme: symbol of our country, freedom, power, honor, blood of our martyrs, respect, love, pride, courage, independence, love of homeland, love of nation; visual element sub-theme: white, moon, star, red. The sub-themes of the "Turkish coffee" theme are social impact, individual impact, cultural element and the way it is served. Social impact sub-theme: friendship, neighborhood, conversation, hospitality; individual impact sub-theme: tiredness coffee, pleasure coffee, foam, grounds, smell; cultural element sub-theme: One of the symbols of Turkish society, cultural heritage, hospitality, cultural message (hungry/toxic), asking for a girl; sub-theme of catering: coffee pot, Turkish coffee machine, water, soda, Turkish delight, chocolate. The theme of "Nevruz" was categorized into three sub-themes: traditions, affective contribution and activities. The sub-theme of traditions: the arrival of spring, beliefs, kinship relations, communication with neighbors; the sub-theme of affective contribution: happiness, unity and solidarity, enthusiasm; the sub-theme of activities: festivities, games, food, conversation, jumping over fire. The sub-themes of the "folk dances" theme are art, affective contribution, types of folk dances, folk dances in social life and local clothing. Art sub-theme: folk dances miniature, Children's Games table, visuals of folk dances specific to regions; affective contribution sub-theme: fun, different games, different music: folk dances types sub-theme: harmandalı, hora, broken air, zeybek, zeybek, spoon, horon, çiftetelli; folk dances in social life sub-theme: show, henna night, wedding, national holiday; local clothing sub-theme: bindallı, three skirts (entari), shalwar. The sub-themes of the "Bayram" theme are religious holidays and national holidays. The religious holiday sub-theme was categorized as: preparation, holiday activities, affective contribution; the national holiday sub-theme was categorized as: holidays, holiday activities, affective contribution. Ten sub-themes were obtained from the "wedding" theme: kinship relations, food, entertainment, henna night, folk dances, local clothes, dance, solidarity, happiness and jewelry ceremony. The sub-themes of the "carpet/rug weaving" theme are art, value, culture and function. Art sub-theme: cultural theme, cultural motifs, materials used; value sub-theme: love, respect, unity and solidarity; culture sub-theme: weaving, cultural meaning of motifs; function sub-theme: chatting, picnic, drinking tea and coffee.

Discussion and Conclusion

This study aims to reveal middle school students' perceptions of culture based on their creative writing products. In this context, as a result of the analysis of creative writing products created by middle school students based on one or more works of art: The themes of the War of Independence, flag, Turkish coffee, Nevruz, folk dances, feast, wedding, carpet/rug weaving were obtained. In their creative writing works, middle school students expressed values such as patriotism, diligence, benevolence, freedom, independence, unity and solidarity, diligence, perseverance and courage under the theme of the War of Independence. In this context, it can be said that students gained some of the values in the 2018 curriculum (MEB, 2018). At the same time, middle school students emphasized the historical importance of the War of Independence for Turkey and the role of Mustafa Kemal Atatürk's personality traits in changing the course of the national struggle in their creative writing Works. This can be interpreted as the existence of a historical consciousness in middle school students. The social studies course also aims to raise national consciousness. In addition, national consciousness is included in the acquisitions in the "culture and heritage" learning area. In this context, it can be said that middle school students have a historical consciousness within the scope of national consciousness regarding the War of Independence. Historical consciousness constitutes an important dimension of culture.

Under the theme of "Turkish flag", it is also seen that middle school students gained knowledge about the Turkish flag, know what the color of the flag, the crescent and star symbol on it mean, and understand the importance of the flag for a country. Kılıç (2023) conducted a study to examine the perceptions of pre-service social studies teachers about culture and found that the majority of pre-service teachers included the element of "flag" in their perceptions of culture. In this study, middle school students mentioned the Turkish flag with expressions such as "the symbol of our country" and "the blood of our martyrs" in relation to culture. In this context, the results of the research are similar to each other.

Under the theme of "Turkish coffee", the participants emphasized that Turkish coffee is a unique value that has survived to the present day without losing its importance despite some differences from the past, such as the way it is served. Moreover, Turkish coffee strengthens hospitality, neighborhood and kinship relations as an example of its unifying effect. Turkish coffee is the cultural heritage of traditional Turkish cuisine. Drinking coffee at the ceremony of asking for a girl and looking at the "coffee fortune" after drinking coffee are the best examples of this culture (Bulduk & Süren, 2008). In this study, it is seen that the students have knowledge about Turkish coffee, and that they have handled the cultural impact by integrating it with individual and social contributions.

Under the theme of "Nevruz", it is seen that middle school students have awareness about the meaning of Nevruz and what Nevruz means for Turks. As in all cultural activities, in Nevruz rituals, societies have their own unique dances, games, symbols and literary products, and in this respect, many elements of culture can be carried to future generations. The fact that Nevruz events symbolize many spiritual elements such as happiness, sharing, expectation, abundance and solidarity points to the common culture and history of societies and increases the sense of coexistence of people. In another approach, the fact that it symbolizes many areas such as solidarity, abundance and abundance, cleansing from sins and healing by emphasizing the sense of common identity reveals the integrative function of Nevruz in a social and individual sense, which is much more than its basic meaning (Nar, 2014). In this context, it is seen that middle school students have awareness about the meaning of Nevruz and what it means for Turks.

Under the theme of folk dances, secondary school students stated that there are folk dances specific to their own regions, that folk dances are played in different regions with different music, that they find it fun, and that folk dances are played at weddings, henna nights and national holidays. Gürel (2018) concluded in his research that individuals' interest in cultural values can be affected by the cultural characteristics of the region in which they live. In this context, the fact that middle school students mentioned folk dances and local clothes in their own regions related to the theme of folk dances shows that they are also influenced by their own region. In the study conducted by Erişti & Belet (2010), other elements that primary school students mentioned in their written expression and drawings related to their own culture were traditional folk dances such as atabarı, horon, halay and sports branches such as javelin, wrestling and archery. While the students expressed the games and sports mostly as names in their written expressions, they concretized the folk games in their drawings by explaining them with their local characteristics, traditional clothes worn and various decorations. It is seen that the results of this study are compatible with other studies.

Two sub-themes were obtained under the theme of "Holidays": Religious holidays and national holidays. Secondary school students expressed religious holidays as local food, pocket money, holidays, reconciliation of resentments, visits to elders, unity and solidarity, neighborly relations, while national holidays were reflected in creative writing works with the expressions of independence, unity and solidarity. In his study, Öteleş (2020) concluded that one of the metaphors used by pre-service

teachers was holiday. The metaphors developed by pre-service social studies teachers for the concept of national holidays were grouped under the categories of national holidays as independence, national holidays as socio-cultural events, national holidays as holidays, national holidays as a reason to live, national holidays as the transfer of national and cultural values, and other. Similar results were obtained from this study.

Under the theme of "wedding", sub-themes of kinship relations, food, entertainment, henna night, folk dances, local clothes, dance, solidarity, happiness and jewelry ceremony were obtained. Erişti & Belet (2010) stated that primary school students mostly included weddings and traditional practices experienced in this process in their written expressions and drawings related to their own culture, and that while expressing the traditions performed before and during marriage ceremonies both in their written expressions and drawings. Kılıç (2023), as a result of the research he conducted to determine the national culture perceptions of pre-service teachers, reached examples such as "our weddings with food, halay, local clothes", etc. The results obtained are compatible with the results of this study.

Under the theme of "carpet/rug weaving": art, value, culture and function sub-themes were obtained. Çakmak & Özdemir (2018) concluded in their research that middle school students expressed carpets as ethnographic artifacts that reflect history and culture, consist of ornaments and motifs in handicraft value, are generally used as household items, are reflections of people's lives and emotions, and are used to protect against external factors. In this study, middle school students expressed that carpets/rugs are a part of our culture, that they are generally found in every home, and that they represent love, respect and unity. In this context, the results of the research are compatible with each other.

Yayın Etiği Beyanı

Bu araştırmanın, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu kurumu tarafından 21.02.2024 tarihinde 251152 sayılı verilen etik kurul izni bulunmaktadır. Bu araştırmanın planlanmasından, uygulanmasına, verilerin toplanmasından verilerin analizine kadar olan tüm süreçte "Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi" kapsamında uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin ikinci bölümü olan "Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler" başlığı altında belirtilen eylemlerden hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Bu araştırmanın yazım sürecinde bilimsel, etik ve alıntı kurallarına uyulmuş; toplanan veriler üzerinde herhangi bir tahrifat yapılmamıştır. Bu çalışma herhangi başka bir akademik yayın ortamına değerlendirme için gönderilmemiştir.

Araştırmacıların Katkı Oranı Beyanı

Birinci Yazar % 55 İkinci Yazar %45 oranında katkı sağlamıştır.

Çatışma Beyanı

Makalenin herhangi bir aşamasında maddi veya manevi çıkar sağlanmamıştır. Araştırmanın yazarları olarak herhangi bir çıkar/çatışma beyanımız olmadığını ifade ederiz. Araştırma kapsamında elde edilen sonuçlarda ya da görüşlerde dolaylı/dolaysız herhangi çıkar çatışması yaşanmadığını beyan ederiz.

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.